
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementpris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opplagelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være Innsendt Innen mandag aften. — Manuskript Innen fredag aften.

INNHold: Nytt liv... — Om „Aftenpostens“ Enpuete i almindelighet og dr. Eivind Berggravs innlegg i særdeleshet. — Midt i stormen. — Engelsks arbeiderparti og den nye Encyklika. — Varia. — Fritt ord! — Bokanmeldelse.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Nytt liv...

At Kirken alltid har lidt nederlag er fullkomment innlysende for enhver historieforsker; den har lidt nederlag i en slik grad, så ingen menneskelige samfund har noensinne lidt slike nederlag uten å bli utslettet. Omigjen og omigjen har den i land efter land i hendene på kjettere, forfølgere, kritikere, filosofer og verdslige makter og krefter av alle tenkelige arter gjennomgått hver eneste tenkelig fase av nederlag og fordømmelse som fantasien kan utmale sig. Det har ikke lykkedes den at tilfredsstille et eneste menneskelig instinkt fullt ut; den har alltid brutt sammen under (som dens fiender sier) eller steget høiere (sier dens venner) enn hvert eneste krav som blev stillet til den. Det ser ut som om ingen andre enn dens egne forutinntatte tilhengere er fornøiet med den; ingen andre finner den grad av menneskelighet i den som de begjærer. Alltid svarer den på verdens skrik: «Jeg tørster!» med det samme rop som et ekko på sine leber, alltid blir den foraktet, alltid avsløret, alltid er den døende, forlatt av Gud og mennesker like inntil døden, alltid blir den begravet, alltid forsvinner den under sten og segl, alltid blir den av verden satt i klasse med alle andre religionsformer og systemer som har gått i graven eller er på vei dit.

Og enda lever den. — — —

Andre religiøse samfund har funnet det nødvendig å utstede nye dogmer, nye opfatninger, støpe om tanker, som Arius gjorde, eller Sabellius eller Voltaire eller Abbé Loisy; den alene blir den gamle. Og samtidig

— hvor de nye religioner smuldrer bort, til tross for sin foregivne tilpasningsevne til tidsaldrene, forblir den «stivnet» og beholder dog flere land under sin innflytelse og flere temperamenter mellom sine elskere, enn alle de nye religioner har drømt om.

Jeg tenker ikke et øieblikk på å påstå, hele verden holder på å bli katolsk; jeg er ganske viss på at det gjør den ikke; jeg tror til og med at det er sannsynlig, vi står foran et stort frafall. Men ett er jeg like sikker på som på at jeg selv lever, og det er at om femti år vil der i hele den vestlige kristenhet ikke finnes noget samfund av nevneverdig omfang ved siden av Kirken. Og om tusen år, hvis verden står så lenge, vil stillingen atter en gang være nøiaktig den samme som nu.

På den ene side vil det menneskelige samfund stå opstillet med front mot Kirken i rekker og kompanier, hvor neppe to mennesker er enige om en eneste annen ting enn om motstanden mot den. Der vil være den tids nyteologer, likesom vår tids, nye skoler av filosofer som forandrer sig fra time til time, nye opdagelser, nye åpenbaringer, nye fremstillinger og kombinasjoner av brokker av gammel sannhet. Og på den annen side vil tidsaldrenes Kirke stå, dypere merket av sin lidelseshistorie enn noensinne før. På den ene side vil det evige rop stige: «Vi har avsløret den tilsist, omsider er den forlatt av alle undtagen noen få fanatikere, omsider er den død og begravet.» Og Kirken vil stå som alltid, såret til døden, men ikke død, forrådt av sine nyfødte Judaser, dømt av Herodes og Pilatus, hudflen-

get av dem som ynker den, mens de svinger svøpene, foraktet og forkastet og likevel i sin guddommelige dårskap sterkere enn all menneskenes visdom, hengt

mellem himmel og jord og likevel seirherre over begge, forseglet og bevoktet i sin levende grav, og dog for evig og alltid stigende op til nytt liv — og nye seire.

(R. H. Benson: «Kristus i Kirken». Oversatt av Sigrid Undset).

Om „Aftenpostens“ Enquete i almindelighet og dr. Eivind Berggravs innlegg i særdeleshet.

Av J. THEEUWES.

Om jeg ikke tar feil, skrev jeg i min forrige artikkel at Dr. Berggravs sprog, hans aldri sviktende humor, hans fremragende, dog ikke dype originalitet, og — når han en enkelt gang skriver om annet enn religion — hans klarhet eier jeg virkelig stor beundring for. Og det gjentar jeg. Selv den smule selvbehag i hans stil, som muligens virker noget irriterende på andre, den har for mig noget frisk og stimulerende over sig. Jeg holder den for en følelse av lutter velvære, som en mann av hans lynne og ferdigheter må ha synes jeg ved det nøkne faktum at nu sitter han og skriver. Det er bare det, at den til sine tider går så langt som til å gjøre et sterkt inntrykk av, at han i grunnen interesserer sig mere for å la viddet komme til sin rett enn for først og fremst å la sannheten vederfare streng og ubønhørlig justis. Men endog ikke da føler jeg nogen misnøje med det. Tvertom, det er nettopp det jeg hadde ventet! Det sier mig, at doktoren er sig selv lik i alle ting. For det røber akkurat det trekk som er hovedkarakteren for hans kristendomssyn — dilettantisme.

Dilettantisme er et hårdt ord, og ikke for alt i verden kunde det falle mig inn å bruke glosen for å betegne Dr. Berggravs forfatterarbeide, hvis den i nogen mon hadde noget å gjøre med mangel på intelligens, med sneverhet av synskrets, eller med overfladiskhet. Det har den ikke, heldigvis. I så fall vilde den være anvendt aldeles forkjert. For det skorter Dr. Berggrav slett ikke hverken på intellektuell skarphet eller på vidsyn og inntrengende intuisjon. Han eier derimot disse egenskaper i en misundelsesverdige grad. Men dilettanten, den autentiske og dette århundres definitive dilettant er av en ganske annen og meget beklageligere type. Dilettanten er ikke, i det minste ikke nødvendigvis, pedant. Han er ikke mannen som ikke vet, og tror at han vet, men snarere mannen som vet og får sig til å tro at han ikke vet. Han er mannen som undgår. Han være esthet, asket eller filosof, han undgår et eller annet som han, dypest sett, vet er i nærheten. Dilettanten det er ham, som stadig er på flukt fra å kunne bli stillet overfor et valg. Han har en hemmelig uvilje mot å komme ut for muligheten av, at han måtte gi sig inn under en bestemt orden og avgrenset harmoni. Han er redd for, at da kunde det kanskje bli så, at hans egne chanser og muligheter ikke fikk komme til sin rett. Engstelsen er imaginær nok, for «hvo som mister sitt liv, skal vinne det», men den er nu der. I kunsten er dilettanten ham, som ikke nøyer sig med å være virkelig, ekte og sann, men tilføier

noget helt og holdent self-made til virkeligheten, ham, som f. eks. forvrenger og ofrer sannheten (som han ikke har skapt) for en vittighets skyld (som han har skapt, han selv). Han er en hyppig foreteelse i moderne litteratur. Det er ingen annen enn ham som er forfatteren til en del letteste hurtigromaner. Om andre kunstnere, de virkelig store, som vil gjøre ubønhørlig justis mot hele den uavkortede virkelighet, og som derfor ofte bruker hele sider til modifikasjoner, restriksjoner, forklaringer og motiveringer, lydige og underdanige mot virkeligheten som de er, om dem sier han: «Passer ikke for nutidsmennesket, for lite film i.» Man kunde vel også si, at nutidsmennesket passer ikke for dem, men dilettanten er aldri reaksjonær. Selv skriver han med hast og film i, for han virker ikke under noenslags lydighet.

Således er den intellektuelle dilettant, han som av redsel for å miste sig selv i virkelighetens ufravikelighet, stadig søker å undergrave sin egen tenkningsresultater, så han blir herre over situasjonen likevel. Muligheten for større selvydelse i ubunnenheten tiltaler ham sterkere enn den sikre bunnenhet innen virkelighetens orden og finalitet, som er én, mens tomrummet utenfor innebærer alle muligheter — foruten den éne altså. Hos somme kan det selvfølgelig være avmakt eller blindhet, men hos den intelligente dilettant er det som oftest engstelse som holder ham tilbake. Dette med virkelighetsordenens enhet og finalitet, som en blir nødt til å gå op i, når den en gang har fått tak i en, det holder ham på en betydningsfull avstand. Å komme den for nær, det tror han er det første skritt inn i ensomheten og ensformigheten — og, virkelig, i disses land trives kun de sterke, og av dem er ikke dilettanten. Ikke så, at det er *peur de vivre*, som holder ham der han er, det er nettopp trangen til å ha livet og til *abundantius* å ha det som gjør ham hans dilettantisme så kjær. Hans sykdom — for det er en sykdom — er snarere at han har *peur de penser*, ti å tenke det betyr å ordne, å bringe til harmoni. Å tenke det er det samme anarkis erkefiende som er dilettantens lyst og liv. Derfor er han ingen intellektualist, ingen realist — han er sentimentalist, han føler. Og det første han føler er, at dogmets (eller virkelighetens, det er det samme) diktatur aldeles ikke forlikes med «det moderne menneske» som jo siden samvittighetsfriheten av det 16. århundre ikke har hatt anledning til å bli født i et annet fedreland enn det åndelige anarkis. Hele feilen ved ham er, at han skremmes av

et lite ord — ordet «ja». Han kan få sagt alt mellom himmel og jord, men han kan ikke få sagt ja — det eneste ord Vårherre håper at vi skal kunne stamme av oss selv for å lukke hele himmelen op til gjengjeld. Der er et trylleord i ethvert godt eventyr. «Ja» er trylleordet i det store eventyr av Guds virkelighet. Det er det eneste ord som ikke sier et eller annet, men som sier alt på en gang. Det behøves ikke en gang å sies, det kan nikkes, Gud skje takk, for i all sin litenhet kan det stundom være for stort til å få frem. Dog kan et lite barn si det, skjønt det kan være for mektig for kjempen — og jeg tror at der har vært helgener som tilslutt ikke mer kunde si annet enn bare ja. Dilettanten han er det eneste menneske på jorden, og under jorden, som ikke kan si det, enten det er fordi han ikke vil eller ikke tør eller ikke gidder. Hans verk har derfor ingen varighet, for det eier ikke styrke. Der kan ingen styrke være, hvor der ikke er orden og samlings. Det hører intetheten til. Løgnens far er i grunnen en mere helstøpt skikkelse enn hans, for dennes nei er, når alt kommer til alt, et «ja», fordi det er et nei mot bedre vidende. Men dilettantens verbositet er hverken det ene eller det annet. Han er negasjonen som ikke nekter, han bare undgår. Han undgår selv det faktum, at han undgår.

Vil jeg dermed ha sagt, at der har De nu Dr. Berggrav fra topp til tå? Det være langt fra! Det jeg har forsøkt å skissere her det var den fullendte, den ideelle dilettant, og det er ikke gitt noget menneske fullkomment å nå idealet. Desuten er det — som man har forstått — slett ikke Dr. Berggrav's personlige psykologi, vel derimot hans kristendomssyn, vi har tillatt oss å interessere oss for, og det har vi, med hans innlegg i «Aftenposten's» Enquete for øie, kalt for dilettantisk, noget som det ikke vil falle oss vanskelig å rettferdiggjøre.

For Dr. Berggrav er hele spørsmålet om hvorvidt kristendommen kan stå det moderne menneske til tjeneste med det forlangte eller ikke, et psykologisk spørsmål likesom forresten religionen i det hele tatt reduserer sig for ham til et blott og bart psykologisk behov i mennesket, som, instinktmessig, prøver å overskride «jeg»-ets terskel for utover sig selv å søke et tilfredsstillende tilsvarende til dette behov. Kunde det finnes, vilde det bli et betydelig pluss i tilværelsens rekommendabilitet. Det kan derfor ikke eftertraktes sterkt nok. Men det må skje på den rette måte, d. v. s. siden det nu en gang er et psykologisk spørsmål, utfra «de innerste legitime sjelsbehov». Derfor er der selvfølgelig ingensomhelst bruk for nogenslags objektiv, rasjonell begrunnelse for religionen, hverken av intellektualistisk eller historisk art. Tvertimot vilde en sådan virke hemmende og forstivende på de dypere liggende instinkters spontanitet. For dette med religion er en underlig vare, som Dr. Berggrav sier. Det som mennesket i religionen søker, er «å bli tatt av det radikalt overmektige». Det forutsetter med andre ord ingen intellektuell begrunnelse eller historisk postulat, men det er den direkte personlige opplevelse med sentimentet som antenne.

I denne oppfatning kan Gud ikke *begripes* å være, eller å være slik, men muligens kan Han *føles* å være f. eks. i særdeles knipende nødstilfelle, og endog kanskje føles å være slik eller slik alt efter stedet hvor skoen trykker i det innerste legitime behov. Men nogen objektiv, uforanderlig tilværelse og beskaffenhet er det ikke levnet Gud i dette system. Eller — hvis Han allikevel skulde ha disse beundringsverdige kvaliteter, så behøver Han i hvert fall ikke å ha dem for vårt vedkommende, da det egentlig mindre er Ham religionen gjelder enn vårt innerste legitime behovs tilfredshet. — — —

Denne underfundige fiffighet har allerede gjort stor lykke i det brede lag av folket (i land av protestantisk kultur). «Man kan ikke *tenke* sig Gud,» sier de. Siden Chesterton i sin bok «The Resurrection of Rom» så overbevisende har gjort oppmerksom på, a hele vår sivilisasjon hviler på nogen tildels meget subtile distinksjoner, er det kanskje ikke for meget sagt, at tilbakefallet til barbariet vil komme til å kjennetegne sig derved at folk ikke lenger kan distinguere, ikke lenger kan skjelne. Når de idag sier: at man kan ikke *tenke* sig Gud, hvad annet kan det da ligge til grunn for denne dristighet enn at de er blitt for stumpsinnet til å skjelne mellom «å tenke» og «å *forestille* sig». Vi kan ikke *forestille* oss Gud, det er sant nok, for kunde vi det, vilde den Gul i hvert fall ikke være Gud, men man kan da vel *tenke* sig til Guds tilværelse og til nogen av Hans egenskaper? La dem endelig si, at de kan det, for hvis de ikke mere kan det, så er de «uten undskyldning» sier Paulus, «ti det usynlige ved Ham, både Hans evige kraft og Hans guddommelighet, det sees og gripes ved forstanden fra det som er skapt».

Heller ikke er det bruk for nogen objektiv rasjonell begrunnelse av historisk art i teorien religion-psykologi. Den rolle kristendommen spiller i denne teorien, er ikke en *historisk* kjensgjernings rolle, men en *psykologisk* kjensgjernings. Kristendommen, det er således ikke lenger: «Gud som for dumdum har talt mange ganger og på mange måter til fedrene ved profetene, og i de siste dager til oss ved Sønnen, hvem Han har satt til arving over alle ting, og ved hvem Han også har skapt verden», men det er den samtlige kristne opplevelses psykiske innhold, for så vidt det kan være en kjærkommen hjelp til utløsning av livets spendkrefter. Således har enhver sin egen Kristus; og da den tjeneste denne Kristus har å gjøre, ingen annen er enn å tilveiebringe den «rette, reelle og fruktbare kontradiksjon av livets spendkrefter», så det kan bli en riktig og regelrett utløsning, kommer det naturligvis også mindre an på å vite hvorvidt Kristus virkelig har eksistert eller ikke, eller hvem han nu i grunnen var, og hvad for en myndighet Han ifølge derav hadde.

Det skal imidlertid villig innrømmes til denne moderne teologis ære, at den er helt i pakt med protestantismens vesen, hvis siste blomst den er på modifikasjonenes tre. Protestantismen begynte sin pilegrimsferd til intetheten med ikke mer å kunne si ja. Den kunde ikke mer si ja til autoriteten som var Guds, den måtte konsekvent komme til ikke mer å kunne si ja

til noget som helst annet enn sig selv. Det som var Kirke, blev sekt, det som var sekt, blev individualitet; det som var individualitet, blev psykisk behov. Skulde også det en gang kunde tilfredsstilles på en annen måte eller nyorienteres, er det hele en saga blott. Da har den utspillet sin rolle helt, ikke bare som lære og tro, men også som mentalitet.

Protestantismens historie har vært historien om en stadig fortregning av stadige nyorienteringer bortimot intetheten. Og hver nyorientering var verre enn den forrige. Dens historie er historie om en stadig djevelutdrivning ved hjelp av Beelsebub. En guddommelig og hierarkisk autoritet drev de ut ved en menneskelig og individuell, Kirkens lære ved en selvlatet bekjennelse, bekjennelsen igjen ved Bibelen, den inspirerte bibel ved den litterære bibel og bibelkritikken, all religiøs autoritet utenfra ved den subjektive personlige religiøsitet; den holder nu på med å drive ut den siste smule subjektiv religiøs tro ved hjelp av psyko-analyse og erotikk, den siste smule Kristus ved Buddha og Krishnamurti, og den siste smule kristelig ethikk ved humanitærisme og eksotisk import av til religion promoverte aforismer. Protestantismen har kun behøvet å bli helt sig selv for å høre op å være kristendom. Her er Troen som aldri virkelig har trodd. Hvordan kunde man vel tro uten autoritet? Her er affirmasjonen som aldri sa ja, negasjonen som aldri nektet helt ut, standpunktet som aldri våget et valg, undgåelsen som klarte å undgå alt med undtagelse av sin egen undergang. Her er dilettantismens tragi-komiske avmakt likeoverfor *Det Som Er*. Og Dr. Berggrav er dens siste Mohikaner.

La doktoren besinne sig på et sted som vistnok, av nokså betydningsfulle grunner, ikke finnes i hans bibelutgave, men som nu ikke desto mindre er likeså autentisk som noget annet. Det finnes i Jacobus's brev I, 23, 24, og handler om en mann som så det ansikt han var født med — vultum nativitatis suæ — i speilet — han betraktet det, og gikk bort og glemte straks hvordan det var. La ham konfrontere sitt kristendomssyn med dets nativitas. Og la ham en eneste gang si et uforbeholdent ja til en eneste objektiv virkelighet. Ett eneste fast punkt vil for en mann av hans intelligens være nok til å snu om på hele hans verdensanskuelse.

Hammerfest, den 1. juni 1931.

Midt i stormen.

«Matschi Manitou, den onde ånd, er sluppet løs over oss. Vi har alltid håpet at en sortkjole vilde komme for å lære oss bønnen. Hver vår har vi ventet ham. Vi er blitt eldre, våre barn er blitt voksne, og vi kan ennu ikke be og syng. Da har jeg sagt til mine sønner: La oss gå til havet.»

Dette er det budskap som høvdingens utsending bringer fra Naskapi-indianerne. Stammen har begitt sig

på vei gjennom skogene for å komme nærmere de menn som fører frelse med sig.

Og patrene Deléage og Pian fulgte budet.

Opstigningen fra Kapiskaufloren er lett, men snart begynner vanskelighetene. Man må bære båten over sumper. Man må kjempe med den seige mose. Man synker under båtens vekt. Skarpe siv sårer foten. Hver meter vei er smerte, hvert skritt en lidelse.

Endelig har de nådd havet. En sjalupp ligger der. Man reiser i sydøstlig retning til Jamesbukten. Seilet bøier sig sakte for vinden, og solen skinner på floden. Om kvelden er fort Albany i sikte.

Men når man våkner, er alt innhyllt i en tykk tåke. Den spinner sitt nett mellom himmel og hav. Tre dager går. Fullstendig vindstille! Da ser man gjennom en revne himmelen, og forsøker å reise videre. Men lykken er lunefull, vinden tar til, sneen faller i tykke floker, havet er hvitt, og snart blir det orkan.

Seilet blir tatt inn, man kaster anker, tyve fot, femti, åtti, kjettingens rasling hører op, den brister.

Et skrik: «Vi er fortapt!» Og skibet blir vindens leketøi.

Da stiger begge patrene på dekk. To mann av besetningen er sjøsyke; P. Deléage og P. Pian hjelper med å bringe sjaluppen fremover.

Natten kommer sort, uhyggelig.

Hvor er vi? Hvor driver vi hen? Er dette vår siste time? Skal vi leve videre, eller må vi alle opgi håpet?

Jesu apostlers historie fornyer sig. De var jo så ofte i livsfare på sjøen. Er ikke dette skib som danser på bølgekammen skibet som bar Paulus over Middelhavet?

Kastevinden er fart ned fra fjellene. I tredve dager og tredve netter brøler orkanen og fordrer sitt bytte. Mastene knekker, seilet blir sønderflenget, bølgene feier over dekket, avgrunnen åpner sitt forferdelige svelg.

Ved det usikre lys synes mennesker å bevege sig i skibslanternenes skinn. En hop mennesker venter uten håp på skjebnens opfyllelse. Det er 276 personer. Drikkevannet er opbrukt, levnetsmidler mangler. Alle har mistet motet, matrosene holder redningen for umulig, passasjerene skjelver av kulde og angst.

Ved tordenens drønn, ved lynets skinn, ser Paulus på himmelen, som plutselig klarner, løftet om frelse, håpets tegn. Han går op og ned, og gir menneskene nytt liv. Hans stemme overdøver flodens oprør.

«Der skal ikke krummes et hår på eders hode.»

Han går omkring i mørket, setter mot i dem alle og gir dem tillit. Gud er med ham, engelen har skjenket ham denne jord. «Ikke en av eder skal undkomme,

slik som der er blitt sagt mig. En ø er i nærheten.» Og i det svake morgenskjær ser man land. Ja, historien gjentar sig, og apostlenes skjebne blir den samme.

Stormen kaster sig over det svake fartøi, og patrene arbeider og ber. Paulus beskytter dem, og Petrus leder dem på redningens vei. Men i stormens hyl tar et billede fast form. Er det ikke ditt billede du gode Frans Xaver, du utrettelige trosbud, du lydige arbeider ved det utakknemlige arbeide?

Matrosene knurrer mot Herren; kapteinen kaster terninger om sine slaver. Men taifunens hvirvel nærmer sig, og nu ligger alle på kne og ber til Gud. Frans Xaver står foran dem. Det er som alle engler, patriarker, apostler og Guds hellige gir ham æresfølge. Har man nettop stirret inn i dypets gru, så beroliger han nu den rasnde flod med et eneste korstegn.

Og morgenen kommer, men for en morgen! Sneen faller uophørlig. Tåken er så tykk at man bare ser bølgenes som skyller over dekket.

P. Delégae ber: «Min Gud send oss en solstråle!»

Og Gud hører sin tjener. En melkehvit sol viser sig. Det er frelsen. Et minutt til, og alle vilde ha vært for-
tapt. Ti sjaluppen ligger rett for en klippe. Mose-
floden med sitt trange løp er nær. Her er land. For å
nå bredden kaster man sig i det iskolde vann. Et leir-
båls klare flamme fordriver snart alle svakheter, og
man føler varme på kropp og sjel. Etter overstått fare
blir håpet i menneskehjertene levende igjen, og de sov-
ner inn vugget av herlige drømmer.

Næste morgen ser de et formløst vrak som bølgenes leketøi. Det er deres skib som om natten er blitt knust mot klippen. Patrene har tapt alt, klær, sengetøi, ritu-
alet, den hellige olje og de mange småting som er uund-
værlige for en europeer i disse egner.

Tre dager streifer de skibbrudne langs stranden for å se om ikke havet gir dem noe igjen. Men havet har tatt alt. Da kneler begge prestene midt i sneen, og taler som Job engang gjorde:

«Herren gav, Herren tok, Herrens navn være lovet.»

Louis Rouquette.

Englands arbeiderparti og den nye Encyklika.

I Pave Pius XI. nye arbeiderencyklika er det især en setning som på grunn av dens bestemte og rammende korthet har vakt manges opmerksomhet. Denne setning lyder: «Ingen kan samtidig være en god katolikk og en sann socialist».

Spørsmålet er nu: Hvad er en god katolikk? Hvad er en sann socialist?

Hvad er en god katolikk? En som lever etter den katolske Kirkes lære. En som i sitt praktiske liv realiserer eller iallfall forsøker å realisere den katolske livsanskuelse. En del av denne livsanskuelse (delen «in casu») er at høiere lønninger, kortere arbeidstid, bedre arbeiderboliger o. s. v. alene, uten høiere motiv ikke er istand til å forbedre samfundet, til å utjevne kløften mellom arbeiderne og kapitalistene. Alt dette er visstnok nødvendig, men alt dette er ikke annet enn murene på den kristne kjærlighets — den kristne Gudstankes grunnvold. Med denne grunnvold faller eller står murene. Selve rettferdigheten kan ikke bestå uten kjærlighet.

Denne del av det katolske livssyn betrakter materien som middel til noget høiere som vi kaller Gud. Den forkynner: alt det skapte skal være et *middel* til å nå det uskapte. Det skapte kan aldri være menneskenes *siste hensikt*.

En sann socialist derimot hylder stikk motsatte teorier, et stikk motsatt livssyn. Den sanne sosialismes livsanskuelse bunner i materialismen. Den er anti-religiøs. Dens devise er: «religion er opium for folket». I den forstand kan ikke en eneste sann katolikk være socialist.

Den slags socialisme hersker f. eks. i Tyskland, Frankrike, Norge o. s. v., kort sagt denne socialisme hyldes under mere eller mindre varierende former på Europas kontinent.

Den engelske socialisme, labourpartiet, har inntil nu vært noget ganske annet. Forskjellen mellom den engelske socialisme og socialismen på kontinentet kan betraktes som vesentlig. Det vilde f. eks. være uhørt at en norsk eller en fransk socialist skulde holde en gløddende tale til forsvar for den private statsunderstøttede skole.

«Hele vår engelske tendens har aldri vært marxistisk . . . den brittiske socialisme har alltid satt den etiske impuls over den materialistiske,» så erklærte Snowden i et intervju med en korrespondent for den hollandske avis «Tijd» (25. des. 1930). Det er vel en også her til lands anerkjent kjensgjerning at den brittiske mentalitet i flere henseender er helt forskjellig fra den som finnes i det øvrige Europa.

Typisk i den henseende er også Ramsay Macdonalds uttalelse: «Mennesket lever ikke for sin pengepung men for sin sjel.»

Inntil videre kan derfor de engelske katolikker godt være medlemmer av det engelske labourparti uten der ved å rammes av Pavens krigserklæring mot den sanne socialisme. Så snart den derimot offisielt hylder kontinent-socialismens prinsipper rammes også den av encyklikaens klare dom: «Ingen god katolikk kan samtidig være en sann socialist». Men så langt er den ikke kommet ennu. At krigserklæringen mot socialismen kommer litt forbausende, når en tenker på det intime politiske samarbeide som foregår mellom katolikker og socialister i flere land, særlig i Tyskland — også det vekker forbauselse! Paven har dog selv tydelig anerkjent det gode som finnes i socialismen. Samarbeide mellom socialister og katolikker skjer nettop på grunn av dette gode. Det er da vel litt forskjell mellom det å *samarbeide* med socialistene og *selv å være socialist*. Samarbeide kan finne sted når partiene har noen punkter i sine program felles.

Efter at dette var nedskrevet holdt Kardinal Bourne en meget viktig tale i Edinburg hvori Hans Emtens behandlet de engelske katolikkers holdning overfor Englands tre politiske partier: labourpartiet, det konservative og det liberale parti. «Lykkeligvis,» sa han bl. a., «kan vi trygt si at det for øieblikket ikke finnes et politisk parti i England som tar bestemt standpunkt for ikke-kristelige prinsipper. Holder man dette for øie så er det ikke å undres over at katolikkene i England alltid har tilhørt de forskjellige politiske partier. Gode, opriktige katolikker har tilhørt både de konservative, de liberale og labourpartiet.»

Med særlig hensyn til labourpartiet uttalte han at det nok kunde finnes noen virkelige socialister iblandt labourpartiet, hvis teorier ikke er i overensstemmelse med Kirkens lære og prinsipper, men dette rammet ikke partiet som sådant. Enhver katolikk må derfor være akt-pågivende. Han må vokte sig for enhver teori eller aksjon som er i strid med Kirkens lære eller som er stridende mot samvittighetens røst. Ikke et øieblikk må han betenke sig på freidig og modig å hevde sin samvittighets rettigheter.

Allerede for to år siden hadde Kardinalen gjort oppmerksom på den kjensgjerning at meget få medlemmer av labourpartiet, og sikkert ikke noget katolsk medlem av dette parti, vilde nekte retten til privat eiendom eller forkynne klassestrid. To ting som i almindelighet er forbundet med socialismen.

Kardinalen konkluderte som følger:

1) I England står det enhver fritt å høre til det politiske parti som synes en mest fornuftig og sympatisk.

2) Man må vokte sig for villfarelser som gjærer blandt partienes medlemmer på grunn av visse teorier som påvirker dem.

3) Man kan ikke underkaste sig selv og sin samvittighet helt og holdent hvilket som helst politisk parti. Når ens religiøse overbevisning og samvittighet kommer i konflikt med partiets krav, må samvittigheten adlydes og partiets eventuelle krav motståes.

Av Kardinalens tale fremgår at ingen katolikk *absolutt og uten restriksjon* kan tilhøre noget av de engelske politiske partier, og dette fordi de er sammensatt av mange ikke-katolikker som ikke bryr sig om Kirkens lære og prinsipper, og også fordi mange av deres medlemmer er direkte imot disse. Herved synes dette for de engelske katolikker så viktige spørsmål tydelig nok belyst, iallfall foreløpig.

VARIA.

Oslo.

Eksamensfesten for St. Olavs fellesskole og St. Sunnivas skole fant sted tirsdag den 23. juni. Festen blev innledet med sangmesse i St. Olavs kirke. Monsignore Kjelstrup forrettet. Etterpå samledes elevene i St. Sunnivas skolens vakre gymnastikksal, som var festlig smykket med blomster og norske flagg. Karakteroplesningen foregikk med hurtighet og presisjon, så hele festen ikke varte stort mere enn en time.

Skolesøkningen hadde vært jevn, flere elever hadde ikke forsømt en eneste skoledag. Karakterene var gjennemgående gode. Der var flere S. ff. og mange M. ff. De små præceterister fikk sin velfortjente hyldest av begeistrede foreldre, slektninger og andre som hadde fylt gymnastikksalen til siste plass. Barnenes vakre sang gjorde karakteroplesningen til en strålende fest. Det blev sunget sanger på norsk, fransk, tysk og engelsk. Voldsom jubel blev det da to 6-åringer i nasjonaldrakter deklamerte: «Hvor skal du hen, vesle jente?» og både «Lille Rikke» og «Tuppen og Lillemor» var morsomme intermessoer som gjorde karakteroplesningen til en oplevelse. — Tilslutt holdt Monsignoren en liten vakker tale til barnene.

Etterpå var det anledning til å se håndarbeidsutstillingen. Hadde man vært begeistret før, blev man imponert nu. Ti så mange vakre og på samme tid nyttige ting skulde man ikke tro skolebarn kunde utføre.

Alt var imponerende, fra de øverste klassers vakre sommerkjoler til de andre klassers morsomme forklær, sjaler, nyttige strømper, undertøi etc. Guttenes løvsagarbeide var også et besøk verdt. Især la man merke til en vakker utskåret lysekroner. Man måtte med et sukk minnes sin egen skoletid, da man sydde og strikket de mest håpløse og unyttige ting man aldri fikk bruk for. Ved å se elevenes tegninger måtte man uvilkårlig spørre sig selv: «Er de små vordende kunstnere alle sammen?»

Hele utstillingen bar et preg av det arbeide de flinke søstre har nedlagt og hvilke evner de har når de i den grad kan meddele sine elever noe av de evner og den dyktighet de selv er i besiddelse av.

—t—

Kardinal Marchetti-Selvaggiani.

Hans Hellighet Paven har utvalgt Kardinal Frans Marchetti-Selvaggiani til å erstatte avdøde Kardinal Pompili i stillingen som Hans Hellighets Vikar i Roms bispedømme.

Denne utvelgelse er ikke kommet overraskende på noen. Allerede ifjor hadde Paven betrodd Kardinal Marchetti, hvem han hadde tildelt kardinal-purpuren, president-embedet i en forening som hadde i oppdrag å frembringe en fullstendig omorganisasjon innen Roms menigheter og i særdeleshet å berike tallrike kvarterer, som hittil var sørgelig forsømte, med kirker.

Kardinal Marchetti har gjennom hele sin karriere gitt strålende bevis på den slags evner hvorav en chef skapes. Først hadde han utfoldet disse i det pontifikale diplomati, ved den apostoliske delegasjon i Washington og ved Stats-Sekretariatet. Da krigen utbrøt, var det ham som av Pave Benedikt XV blev betrodd å organisere opplysnings- og hjelpebyrå i Bern for krigsfanger, sårede og invalider. Denne oppgave fullførte han med like stor dyktighet som opofrelse. Resultatet blev at det apostoliske nuntius-embede atter blev gjenoprettet i Schweiz.

Mgr. Marchetti forlot Schweiz for å reise som nuntius til Venezuela. Fra Venezuela blev han sendt til nuntius-embedet i Wien, — og kalt derfra til Rom, år 1923, for å overta det høie sekretærembede ved Propaganda-kongregasjonen. Her nedla han alle sine evner som organisator for misjons-institusjonenes og misjons-virkomhetens utvikling og fremgang, for Vatikanets Misjonsutstilling og senere for Misjons-museet i Lateranpalasset.

Denne sin opofrelse og disse sine evner vil Kardinal Marchetti-Selvaggiani herefter få anvendelse for under administrasjonen av Roms bispedømme, og utvilsomt vil

dette bli til uvurderlig fordel for Apostolatet i den Evige Stad.

Katolsk aksjon.

Iblandt de Forenede Staters storbyer er vel Boston, Massachussets hovedstad, den mest katolske. Den teller mere enn 700 000 innbyggere. Boston har en katolsk borgermester, og der residerer en Erkebiskop, Kardinal William O'Connell. Byen har flere berømte katolske kollegier, f. eks. Holy Cross-kollegiet, og teller mange vakre kirker, som vidner om en viss velstand blandt katolikkene. Nylig er det blitt opprettet et nytt «Guild» (gilde) hvis medlemmer kaller sig «the Campaigners». Deres fører er mr. William Kerrish, tidligere bosatt i London, hvor han for nogen år siden i Hyde-park fikk sine første katolske «sympatier». I Boston drog han med sine «Campaigners» resolutt til det berømte Boston Common, den herlige åpne gressplen foran byens kapitol. Hans «Campaigners» holder offentlige populære forkynnelsesmøter, og organiserer kurser for dannede anderledes-troende. Hr. W. Kerrish er journalist og er medarbeider både av den katolske og ikke-katolske presse i Boston.

Til etterfølgelse!

Man melder fra St. Paul, kornstaten Minnesotas hovedstad, at man i statslovgivningen har optatt en lov som allerede av guvernøren er godkjent, og som er et unikum i de Forenede Stater. Denne lov erklærer nemlig at ingen geistlig, uten tillatelse av den person som står under hans åndelige omsorg, lovlig kan tvinges til å gi meddelelser om det som er meddelt ham, for så vidt denne person kom for å søke åndelig råd eller hjelp, eller for å motta sakramentene. Ved denne beslutning beskyttes skriftemålets hemmelighet altså av loven.

Fra Spania.

De katolske arkitekter har nylig protestert mot kirkebrennerne i Spania, og har sendt denne protest til den provisoriske regjering i Madrid. De herligste kunstskatter er blitt ødelagt. Arkitektene oppfordrer til å gjenreise de ødelagte bygninger, som er de mest veltalende vidner om spansk kultur.

Meksiko.

Ifølge «Times» er der i staten Vera Cruz i Meksiko blitt utstedt en lov som foreskriver at det bare skal være en prest for hver 100,000 innbyggere. Følgen vil bli at byen Vera Cruz bare vil komme til å få én prest, og hele staten bare 10.

La oss håpe at disse 10 får lov til å arbeide!!!

Vatikan og Quirinal.

Angående den italienske regjerings note som siste onsdag er blitt overrakt Vatikanet erklæres det i vaticanske kretser at den italienske regjering ikke har levert noget bevis på sine beskyldninger mot den katolske aksjon. —

I Rom fortsettes salget av brosjyrer mot geistligheten og Paven. Brosjyrenes vulgære innhold fortjener ikke nærmere omtale. Det er merkelig at alt dette er mulig til tross for de gjeldende lover og de høitidelige overenskomster. Censuren som ellers optrer ås kraftig og effektivt, synes her å være litt lunkent! Man kan vel ikke vente av fascismen at den gjør det med vilje!!!

Lithauen og Vatikanet.

Paven har sendt en protestnote til den lithauiske regjering angående den hensynsløse utvisning av den pavelige nuntius. Samme dag har Paven returnert Statspresidentens gave.

Den lithauiske gesandt ved Vatikanet som hadde søkt audiens hos Pavens Statssekretær, Kardinal Pacelli, blev ikke mottatt.

Under disse omstendigheter synes et brudd mellom Lithauens regjering og Vatikanet nær forestående.

Irland.

Da det ventes titusener av besøkende i Dublin i anledning av den eukaristiske kongress, som skal finne sted fra 22.—26. juni 1932, har nogen legfolk tatt initiativet til å reise en veldig Kristus-Konge statue ved havnen. Statuen vil bli omtrent 100 fot høi, og vil koste ca. 12 000 pund sterling. Statuen vil bli reist «til Guds ære og som et varig minne for de besøkende om at de kom til et land hvis befolkning var stolt av på denne måte å kunne vidne om sin hengivenhet til Guds Sønns lære».

*Fritt ord!**Pilegrimsferden til Stiklestad.*

Da jeg på siste side av «St. Olav» nr. 24 den 11. juni 1931 så en meddelelse med overskrift «Pilegrimsferden til Stiklestad», gledet det mig, men kommen til 5te linje i artikkelen blev jeg høilig forbauset, ja bedrøvet over innholdet.

Der står nemlig: «Med Vikariatets tillatelse skal valfarten for fremtiden ikke mere skje på selve St. Olavs dagen 29. juli, men på søndagen innen festens oktav.»

Festligholdelsen av Olsokdagen og pilegrimsferden til Stiklestad, som allerede i mange år har foregått på

selve dagen 29. juli, og til og med er blitt feiret av det norske protestantiske folk, bør ikke overflyttes til nogen annen dato.

Tradisjonens tråd som i det 16. århundres stormer blev brutt på en fremmed konges maktbud, men igjen knyttet, bør ikke påny overlappes, og da allerminst av oss katolikker.

Hensikten med festligholdelsen på selve datoen er nettop å fortsette tradisjonen.

Vi skal knytte så mange tråder som mulig, der binder oss til vår storhetstid, men slett ingen bryte.

Der arbeides stadig på igjen å få Olsokdagen lovfestet som hellig- og frihetsdag, og man er allerede langt på vei til at dette skal lykkes. (? Red.)

Den 29. juli, St. Olavs martyrdag, var i over 500 år det norske folks samlingsdag, og må også bli det igjen.

Det er Norges nasjonaldag, og i langt høiere grad enn 17. mai, og vi kan derfor likesålett overflytte festligholdelsen av Olsokdagen som 17. mai til nogen annen dato.

Dagens festligholdelse og pilegrimsferden gjelder ikke bare personlig for de deltagende, og heller ikke alene Norges katolikker, men hele det norske folk, og det er derfor en misjon vi har å utføre på denne dag.

Dette har alltid vært mitt syn på denne sak, og av den grunn har jeg deltatt i alle valfarter til Stiklestad undtagen den aller første, som nærmest må betraktes som privat.

Derfor må festligholdelsen av St. Olavs dagen og pilegrimsferden til Stiklestad kun avholdes på selve dagen den 29. juli, hvad enten de deltagendes antall er 10 eller 100 eller flere. Antallet spiller ingen rolle, men kun at vi derved oppfyller vår misjon.

Det er så mange nedbrytende krefter i vårt folk, la oss ikke støtte og hjelpe disse i sitt arbeide, men vi må være med å støtte og hjelpe til en religiøs nasjonal oppbygning

A. Bjørnstad.

Bokanmeldelse:

«So liebt der Herr». F. Baumann, S. J.

Verlag: Herder, Freiburg im Breisgau.

Heftet Mk. 1,00.

Den lille tiltalende bok gir oss et dypere innblikk i Jesu Hjerterdyrkelsens ånd og betydning. Den er en redegjørelse for Leo XIII. og Pius XI. ord at i andakten til Jesu Hjerter ligger kilden til verdens fred og frelse, ti ved den forstår man først helt og holdent Kristus, troens begynner og fullender. Er ikke det største og mest gripende i Jesu gjerning Hans uendelige kjærlighet til oss? Andakten til Jesu Hjerter har nettop den hensikt å la dette kjærlighetsmysterium mere lyse for vår ånd såat vårt daglige liv mere og mere blir inspirert av dette.

Boken er vel nærmest ment som folkebok, men dens dype tanker vil også bringe meget vakkert og nytt til prester og søstre.